

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Н. КАРАЗИНА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СТРАХОВІ ПОСЛУГИ»

спеціальність 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”

факультет _____ економічний _____

Харків– 2018 рік

Робоча програма «Страхові послуги» для студентів за спеціальністю 072
«Фінанси, банківська справа та страхування».

“ _____ ” _____ 2018 року

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів, банківської
справи та страхування.

Протокол від “ _____ ” _____ 2018 року №

Завідувач кафедри

проф. Глущенко В.В.

“ _____ ” _____ 2018 року

Робоча програма затверджена на засіданні Вченої ради факультету
декан

проф. Давидов О.І.

“ _____ ” _____ 2018 року

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни “Страхові послуги” формування знань щодо змісту та організації роботи страховиків, забезпечення потреб юридичних осіб і громадян у страхових послугах.

Основні завдання

Завдання навчальної дисципліни “Страхові послуги” з’ясування необхідності і сутності страхових послуг, що надаються юридичним особам; засвоєння методів організації роботи страховика щодо реалізації страхових послуг; вивчення умов надання страхових послуг з основних видів особистого, майнового страхування та страхування відповідальності.

Вимоги до знань і умінь

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- термінологічний апарат ключових понять з питань організації та надання страхових послуг;
- теоретичні основи та концепції страхової послуги;
- сучасні страхові послуги на вітчизняному та закордонному страховому ринку, напрямки їх розвитку;
- механізм надання та порядок споживання страхових послуг в сучасних умовах;

вміти:

- визначати необхідність та доцільність застосування того чи іншого виду страхової послуги;
- укладати договір страхування при споживанні страхових продуктів;
- здійснювати відповідні операції щодо організації надання страхових послуг.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Страхова послуга й особливості її реалізації

Страхова послуга як специфічний товар. Ознаки, що характеризують страхову послугу. Економічна необхідність надання страхових послуг фізичним і юридичним особам і розширення їх асортименту. Служба маркетингу страхової компанії та її функції. Вивчення й формування попиту на страхові послуги. Системи продажу страхових послуг. Безпосередній продаж: переваги й недоліки. Продаж через посередників: переваги і недоліки. Права й обов’язки страхових посередників. Вимоги законодавства України до страхових посередників. Роль реклами в реалізації страхових послуг. Види страхової реклами і вимоги до неї. Контроль з боку страхових компаній і держави за реалізацією страхових послуг.

Тема 2. Порядок укладання та ведення страхової угоди

Етапи укладання та виконання договору страхування: заява про страхування; андеррайтинг; укладання договору страхування; видача полісів, урегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків. Заява про страхування: форма подання, зміст, призначення. Андеррайтинг: оцінка ризику;

вирішення питання про прийняття об'єкта на страхування; визначення термінів, спеціальних вимог, обсягів і розмірів страхового покриття; франшизи; виключення зі страхування; розрахунок страхової премії. Укладання договору страхування. Страховий поліс як форма договору страхування. Зміст договору страхування і страхового полісу, його зв'язок з правилами страхування. Структура страхового полісу. Страхове свідоцтво і страховий сертифікат. Урегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків. Дії страхувальника при настанні страхового випадку. Дії страховика щодо розслідування характеру і розмірів збитків. Страховий акт. Виплата відшкодування. Система страхової відповідальності. Урахування франшизи і виключень із страхування.

Тема 3. Страхування життя та пенсій

Необхідність і значення страхового захисту життя і пенсій громадян. Розвиток і сучасний стан страхування життя і пенсій. Зміст і особливості страхової послуги по страхуванню життя і пенсій. Страхування капіталу і страхування ренти. Види страхування життя. Змішане страхування життя. Суб'єкти страхування. Обсяги страхової відповідальності. Строк страхування. Страхова сума. Одержувачі страхової суми у випадку смерті страхувальника. Порядок визначення і сплати страхових внесків. Організація роботи страхової компанії щодо визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати страхувальнику, спадкоємцям або визначеним для цього особам. Страхування дітей. Страхування на дожиття до певного строку або події (наприклад, до одруження). Довічне страхування. Страхування пенсій (індивідуальне та на основі взаємності).

Тема 4. Страхування від нещасних випадків

Необхідність і значення страхового захисту громадян від нещасних випадків. Розвиток і сучасний стан страхування. Форми й види страхування від нещасних випадків. Обов'язкові види страхування від нещасних випадків. Державне особисте страхування військовослужбовців і військовозобов'язаних, призваних на збори. Суб'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхова сума. Страхова премія і порядок її сплати. Визначення розміру страхових сум за наслідки нещасних випадків. Одержувачі страхової суми у випадку смерті застрахованого. Відмова у виплаті страхової суми. Державне особисте страхування осіб рядового, начальницького та вільнонайманого складу органів і підрозділів внутрішніх справ. Державне особисте страхування працівників митних органів, суддів, судових виконавців. Особисте обов'язкове страхування від нещасних випадків на транспорті. Інші види обов'язкового страхування від нещасних випадків. Добровільні види страхування від нещасних випадків та умови їх проведення. Індивідуальне страхування громадян від нещасних випадків. Страхування дітей (школярів) від нещасних випадків. Страхування туристів від нещасних випадків. Інші види добровільного страхування від нещасних випадків.

Тема 5. Медичне страхування

Необхідність, розвиток і сучасний стан медичного страхування. Суб'єкти страхування і відносини між ними. Форми проведення медичного страхування та їх особливості. Обов'язкове медичне страхування та його особливості. Добровільне медичне страхування. Договір страхування. Обсяг

відповідальності страховика. Страхова сума. Порядок визначення розміру страхових премій і їх сплати. Строк страхування. Права й обов'язки сторін страхових відносин. Організація роботи страхової компанії, пов'язана з настанням відповідальності за фактом страхового випадку. Медичне страхування громадян, які виїждять за кордон. Організація роботи страхової компанії. Послуги з міжнародного медичного асістансу та їх застосування. Умови й особливості укладання договору страхування

Тема 6. Страхування підприємницьких ризиків

Зміст поняття “підприємницькі ризики”. Роль страхування у забезпеченні потреб підприємця в страховому захисті. Форми, види, об'єкти і суб'єкти страхування. Страхування майна підприємців від вогню та інших ризиків. Основні умови страхування. Суб'єкти страхування. Обсяг відповідальності; об'єкти страхування та їх оцінка; виключення із страхування; строк дії договору. Страхова сума, страховий тариф. Оцінка збитку. Страхове відшкодування. Страхування збитків у разі переривання підприємницької діяльності внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна. Страхування відповідальності товаровиробника (надавача послуг, виконавця робіт, продавця товарів): за якість продукції, що виробляється (послуг, що надаються; робіт, що виконуються; товарів, що продаються); за забезпечення зайнятості робочих місць; за забруднення навколишнього середовища. Страхування особистих ризиків у підприємстві. Страхування працівників від нещасних випадків та на випадок захворювання за рахунок коштів підприємця.

Тема 7. Сільськогосподарське страхування

Економічні завдання страхування в сільському господарстві. Розвиток і сучасний стан страхування майна виробників сільськогосподарської продукції. Форми й види страхування майна сільськогосподарських підприємств. Страхування врожаїв сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Характеристика страхових випадків. Визначення вартості врожаю, обчислення й порядок сплати страхових премій. Організація роботи страхової компанії щодо визначення збитків і страхового відшкодування. Визначення факту й причин загибелі (пошкодження) врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Оцінка збитків при загибелі (пошкодженні) врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Страхове відшкодування. Страхування сільськогосподарських тварин. Страхування будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств.

Тема 8. Страхування технічних ризиків

Необхідність і призначення страхування технічних ризиків. Види страхування. Страхування будівельно-монтажних ризиків. Умови страхування. Суб'єкти страхування. Об'єкти страхування, їх оцінка. Обсяг страхової відповідальності. Виключення. Строк дії договору. Страхова сума. Страховий тариф. Оцінка збитку. Страхове відшкодування. Страхування машин і агрегатів від поломок. Умови страхування. Страхування електронної техніки та комп'ютерних баз даних. Страхування післяпускових гарантійних зобов'язань. Умови страхування.

Тема 9. Страхування кредитних і фінансових ризиків

Необхідність і призначення страхування ризиків у фінансово-кредитній сфері. Сутність, економічний зміст і види страхування кредитів. Форми забезпечення кредитів: матеріальна або юридична. Характеристика основних організаційних форм страхування кредитів. Страхування товарних кредитів. Страхування кредитів під інвестиційні проекти. Страхування споживчих кредитів. Страхування матеріальних цінностей, що передаються у заставу. Страхування експортних кредитів. Страхування відповідальності позичальника за неповернення кредиту. Об'єкт страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхова сума. Строк страхування. Страховий тариф. Визначення збитків. Страхове відшкодування й особливості його виплати. Страхування ризику неповернення кредиту. Страхування банківських портфельних кредитів, порук і гарантій. Сутність та економічний зміст окремих видів страхування фінансових ризиків. Характеристика окремих видів страхування фінансових ризиків: страхування ризиків втрати прибутку (доходу), ризиків неплатежу; страхування депозитів; інші види страхування фінансових ризиків. Умови страхування.

Тема 10. Автотранспортне страхування

Необхідність і значення страхування автотранспортних ризиків. Поняття автотранспортного страхування, його сутність. Об'єкти страхування. Сучасний стан і перспективи розвитку системи автотранспортного страхування в Україні. Страхування автотранспорту. Характеристика об'єктів страхування. Види страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхова сума. Страховий тариф. Фактори, що впливають на розмір страхового тарифу. Строк страхування. Франшиза. Пільги страхувальникам. Оцінка збитків. Страхове відшкодування. Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів. Форми страхування. Суб'єкти страхування. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Строки страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування. Моторне (транспортне) страхове бюро України (МТСБУ), його функції. Права й обов'язки членів МТСБУ. Міжнародна система "Зелена картка", перспективи її розвитку. Страхування вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Визначення обсягу збитків та порядок їх відшкодування. Страхування відповідальності автоперевізника за вантаж. Норми законодавства України. Конвенція КДПГ 1978 р. Митна конвенція МДП 1975 р. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Порядок відшкодування збитків. Страховий захист громадян від нещасних випадків на автомобільному транспорті. Форми страхування. Суб'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Виключення із страхування. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Виплата страхового забезпечення.

Тема 11. Морське страхування

Необхідність та особливості страхування морських ризиків. Суб'єкти страхування. Клуби взаємного морського страхування (P&I Clubs). Визначення договору морського страхування в Кодексі торговельного мореплавання (КТМ). Страхування морських суден. Об'єкти страхування. Класифікація суден за категоріями ризику. Обсяг відповідальності. Види страхування. Виключення із

страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Строк страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування. Страхування відповідальності власників суден: перед третіми особами; за забруднення державних територіальних вод. Обсяг відповідальності. Виключення із страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Строк страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування. Страхування вантажів, що перевозяться морським транспортом. Об'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Види страхування. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Оцінка збитків. Страхове відшкодування. Страхування відповідальності морського перевізника за вантаж. Правові норми, що регулюють ці відносини. Правила Гааги–Вісбі та умови їх застосування. Обсяг відповідальності, застереження, страхова сума і страховий тариф. Особливості використання умов P&I Clubs та КТМ. Страховий захист громадян від нещасних випадків на морському транспорті: членів судової команди, пасажирів. Форми страхування. Обсяг відповідальності. Виключення із страхування. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Перспективи розвитку морського страхування в Україні.

Тема 12. Авіаційне страхування

Необхідність та особливості страхування авіаційних ризиків. Суб'єкти страхування. Об'єкти страхування. Законодавча база в авіаційному страхуванні. Авіаційний поліс Ллойда. Страхування повітряних суден. Форми страхування. Об'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Варіанти страхування. Виключення із страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Строк страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування. Страхування відповідальності власників повітряних суден. Суб'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Виключення із страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Строк страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування. Страхування вантажів, що перевозяться авіаційним транспортом. Об'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Строк страхування. Страхова сума і страховий тариф. Оцінка збитків. Особливості виплати страхового відшкодування. Страхування відповідальності авіаперевізника за вантаж. Варшавська (1929 р.), Гаазька (1955 р.) і Гвадалахарська (1961 р.) конвенції. Обсяг страхової відповідальності. Страхова сума і страховий тариф. Страховий захист громадян від нещасних випадків на повітряному транспорті. Види страхування й умови їх проведення. Суб'єкти страхування. Форми страхування. Обсяг відповідальності. Виключення із страхування. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Виплата страхового забезпечення.

Тема 13. Страхування майна і відповідальності громадян

Необхідність і значення страхового захисту майна громадян. Розвиток і сучасний стан страхування особистої власності громадян. Види послуг страхових компаній громадянам — власникам майна. Суб'єкти страхування. Страхування будівель і споруд, що належать громадянам. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Виключення із страхування. Страхова оцінка будівель і споруд. Пільги страхувальникам. Оцінка збитків. Страхове відшкодування. Страхування домашнього майна. Страхування тварин у господарствах громадян. Страхування інших видів майна громадян від інших ризиків. Страховий захист відповідальності громадян перед третіми особами. Види й форми страхування. Страхування особистої відповідальності власників

будівель. Страхування особистої відповідальності власників домашніх тварин. Страхування професійної та інших видів відповідальності громадян.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ 1. Економічна сутність страхування. Категорія страхового захисту. 2. Комерційне і соціальне страхування. 3. Поняття страхового фонду. Організаційні форми страхового фонду: централізований страховий фонд; фонди самострахування; фонди страховиків. 4. Місце страхування у фінансовій системі суспільства. 5. Функції страхування. 6. Класифікація страхування. 7. Роль страхової діяльності в ринковій економіці. 8. Поняття ризику в страхуванні. 9. Класифікація ризиків. Чисті і спекулятивні ризики; фундаментальні і часткові ризики. Класи ризиків. 10. Критерії страхових ризиків. Ознаки розмежування ризиків, що страхуються. 11. Ризик-менеджмент. Ідентифікація ризику. 12. Сутність і завдання актуарних розрахунків. Показники страхової статистики. 13. Структура страхового тарифу: нетто-премія, навантаження. 14. Особливості калькуляції нетто-премії на основі показників страхової статистики. 15. Страхова (ризикова) надбавка, принципи її розрахунку. 16. Розрахунок нетто-ставки страхового тарифу 17. Калькуляція навантаження. Класифікація витрат страхової компанії. 18. Особисте страхування, його сутність, призначення і види. 19. Страхування від нещасливих випадків, його економічне і соціальне значення. 20. Медичне страхування, його економічне і соціальне значення. 21. Страхування життя, його економічне і соціальне значення. 22. Види страхування життя: страхування життя на випадок смерті; страхування на дожиття; змішане страхування життя. 23. Принцип відшкодування збитку, оцінка страхової суми при страхуванні майна. 24. Види страхування майна 25. Оцінка майна, що страхується і визначення страхової суми. 26. Правила врегулювання збитку і виплати страхового відшкодування в майновому страхуванні. 27. Особливості страхування відповідальності. 28. Види страхування відповідальності юридичних і фізичних осіб. 29. Професійна відповідальність і необхідність її страхування. 30. Екологічне страхування, страхування відповідальності підприємств - джерел підвищеної небезпеки.

1. Ткаченко Н.В. Страхування. Навчальний посібник. /Н.В. Ткаченко/ – К.: Ліра – К, 2007. – 376 с.

Допоміжна

1. Аберніхіна І. Г. Система показників оцінки фінансової надійності страховика / І. Г. Аберніхіна, І. Г. Сокиринська // Фінанси України. - 2017. - № 6. - С. 74-86.
2. Баглюк Ю.Б. Страховий ринок України: капіталізація й конкуренція. // Ю.Б. Баглюк / «Фінанси України» - № 4. – 2012. – С. 67-75.
3. Братюк В. П., Гудачок Я. Ю. Дослідження управління фінансовою надійністю страховика на прикладі страхових компаній України. Ефективна економіка. 2014. № 11 URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3509>.
4. Ваніна Д. Класифікація фінансових ризиків страхових організацій. Науковий вісник. 2014. № 1. С. 17–29.
5. Димніч О. В. Концептуальні підходи до класифікації фінансових ризиків страхової організації / О. В. Димніч, С. Р. Ланг // Фінанси України. - 2017. - № 2. - С. 43-52.
6. Долгошея Н.О. Страхування в запитаннях та відповідях: Навч.посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 3178 с.
7. Кнейслер О. Інституціональні регулятори ринку перестрахування в Україні Банківська справа 1/2012 С. 110-118

8. Ковтун І.О., Денисенко М.П., Кабанов В.Г. Основи актуарних розрахунків. – Навчальний посібник. – К.: „ВД „Професіонал”, 2008. – 480 с.
9. Козьменко С, Багмет К. Теоретичне підґрунтя банківсько-страхової інтеграції / С. Козьменко, К. Багмет / Вісник НБУ 2/2012 С. 22 – 27
10. Липчук В. В. Страховий ринок Польщі: стан та тенденції / В. В. Липчук, І. М. Тофан // Фінанси України. - 2017. - № 7. - С. 91-101.
11. Науково-практичний коментар Закону України “Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою” / За ред. А.М. Статівки. – Х.: Юрайт, 2013. – 432 с.
12. Нечипорук Л. В. Попит, пропозиція та рівновага на ринку страхових послуг // Електронне наукове видання «Глобальні та національні проблеми економіки» – 2015. – Випуск № 5. – С. 911 – 916.
13. Нечипорук Л. В. Теорія та практика медичного страхування в Україні // Електронне наукове видання «Глобальні та національні проблеми економіки» – 2015. – Випуск № 6. – С. 751 – 755.
14. Нечипорук Л.В. До визначення поняття «страхова група» // Вісник НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право. – Х. : Право, 2013. – Вип. 4 (15). – С. 35-43. (0,5 друк. арк.)
15. Нечипорук Л.В. Особенности формирования страхового рынка в контексте создания правовой экономики (на примере Украины и Грузии) / Л.В. Нечипорук, Л. Лордкипанидзе // Економічна теорія та право. – Х. : Право, 2015. – Вип. 1 (20). – С. (0,70 друк. арк.)
16. Нечипорук Л.В. Теоретичні аспекти формування мережевої економіки // Вісник НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право. – Х. : Право, 2015. – Вип. 1 (20). – С. 76 - 84. (0,5 друк. арк.)
17. Нечипорук Л.В. Трансакційні витрати та тарифна політика на страховому ринку // Вісник НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право. – Х. : Право, 2013. – Вип. 3(14). – С. – 14-21
18. Нечипорук Л.В. Теоретичні аспекти дослідження потреб споживачів страхових послуг // Вісник НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право. – Х. : Право, 2014. – Вип. 2 (17). – С. 127-137.
19. Нечипорук Л.В., Доброрез О.Г. Вплив формування мережевої економіки на страхову діяльність // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки», – 2015. – Випуск № 12., частина 2 – С. 173 – 176.
20. Нечипорук Л.В., Доброрез О.Г. Страхування та його роль у процесі управління кредитним ризиком // Вісник НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право. – Х. : Право, 2014. – Вип. 1 (16). – С. 34-41.
21. Про затвердження Вимог до організації і функціонування системи управління ризиками у страховика: розпорядження Національної комісії,

- що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 04.02.2014 № 295. Офіційний вісник України. 2014. № 23. Ст. 720.
22. Про затвердження Вимог до організації і функціонування системи управління ризиками у страховика: розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 04.02.2014 № 295. Офіційний вісник України. 2014. № 23. Ст. 720.
23. Про страхування: закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР (зі змінами, внесеними згідно з законом України від 25.12.2015 № 922-VIII). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>.
24. Ротова Т.А. Модель капіталу страхової компанії, зваженого на фінансові ризики // Т.А. Ротова, Л.М. Клапків / «Фінанси України» - № 4. – 2012 – С. 76-83
25. Сліпко К.О. Особливості страхування домашнього майна громадян у Німеччині та перспективи його розвитку в Україні // К.О. Сліпко / «Фінанси України» - № 4 – 2012 – С. 84-90
26. Стратегічне управління страховою компанією: Кол. моногр. / В.М.Фурман, О.Ф.Філонюк, М.П.Ніколенко, О.І.Барановський та ін.; Наук.ред. та кер.кол.авт. д-р економ. Наук В.М.Фурман. – К.: КНЕУ, 2008. – 440 с.
27. Страхование: учебник/под ред.Т.А.Федоровой. – 3-е изд., перераб.и допол. – М.: Магистр, 2008. – 1006 с.
28. Страхові послуги: навч.посібник / Д.І. Дема, О.М. Віленчук, І.В. Дем'янюк; за заг.ред. Д.І. Деми. – [2-е вид. перероб. та допов.]. – К.:Алерта 2013. – 526 с.
29. Страхові послуги: Підручник / С.С.Осадець, Т.А.Артюх, О.О.Гаманкова та ін.; Кер.авт.кол. й наук.ред.проф.С.С.Осадець і доц..Т.М.Артюх. – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

<http://forinsurer.com/> – журнал № 1 про страхування та перестраховання в Україні, що входить до трійки найбільших інтернет-ЗМІ на страхову тематику в СНД.

<http://www.dfp.gov.ua/> – офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг

<http://www.smida.gov.ua/> – офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України

<http://rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України

<http://www.minfin.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерства фінансів України

<http://www.nbu.gov.ua/> – офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського

<http://uainsur.com/> – офіційний веб сайт Ліги страхових організацій України

<http://www.insur.info/> – Перший український журнал для страховальників “Страховое обозрение”

<http://mtsbu.kiev.ua/ua/> – офіційний сайт МТСБУ

<http://fspu.com.ua/> – офіційний сайт ФСПУ

<http://www.actuary.in.ua/> – офіційний сайт ТАУ